

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10Co/705/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2114221971
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 09. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gabriela Brišková
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2016:2114221971.1

Rozhodnutie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Briškovej a členov senátu JUDr. Martina Holiča a Mgr. Jozefa Mačeja v právnej veci žalobkyne: W. M., nar. XX. V. XXXX, bytom H., Z. X., proti žalovanej: POHOTOVOSTĚ, s.r.o., Bratislava, Pribinova 25, IČO: 35 807 598, o určenie neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Trnava z 13. júla 2015 č. k. 18C/197/2014-60 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e .**

Žalobkyňa má právo na náhradu trov odvolacieho konania v plnej výške.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie určil neplatnosť Dohody o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov uzavretej medzi účastníkmi konania dňa 31. augusta 2009. Žalobkyni náhradu trov konania nepriznal. Rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 2 ods. 2, § 37 ods. 1, § 53, § 551 ods. 1 O. z. (Občiansky zákonník č. 40/1964 Z. z. v znení neskorších predpisov), § 80 písm. c/ O. s. p. (Občiansky súdny poriadok č. 99/1963 Z. z. v znení neskorších predpisov, účinný do 30. júna 2016). Vecne zdôvodnil uzavretou Zmluvou o úvere č. 202900052 medzi účastníkmi konania dňa 31. augusta 2009, na základe ktorej bol žalobkyni poskytnutý úver vo výške 350 eur, ktorý sa zaviazala splácať mesačnými splátkami vo výške 166 eur v počte splátok tri. Súd prvej inštancie kvalifikoval úverovú zmluvu ako formulárovú spotrebiteľskú zmluvu (zhodne s názorom Krajského súdu v Trnave vyjadreným v uznesení zo 16. apríla 2014 sp. zn. 23Co/24/2014, ktorým potvrdil zastavenie exekúcie vedenej na základe rozhodcovského rozsudku). Podľa bodu 5 Všeobecných podmienok poskytovania úverov, tvoriacich súčasť úverovej zmluvy, účastnícky konania uzavreli aj dohodu o zrážkach zo mzdy a z iných príjmov, ako formu zabezpečenia pohľadávky veriteľa (ktorej účinnosť bola podmienená neuhradením štyroch po sebe idúcich splátok, čím by mala nastať splatnosť celého dlhu). Žalobkyňa ako dlžníčka súhlasila, aby žalovaná ako veriteľka doplnila do článku 1 písm. b/ dohody o zrážkach zo mzdy aktuálny zostatok dlhu k dátumu predloženia tejto dohody zamestnávateľovi žalobkyne, ako i udelila súhlas s vykonávaním zrážok jej zamestnávateľom. Všeobecné podmienky poskytovania úveru obsahovali aj dohodu o vyplnení zmenky, na zabezpečenie peňažného záväzku žalobkyne vyplývajúceho z úverovej zmluvy, na ktorý účel mala dlžníčka vystaviť zmenku, v ktorej neboli vyplnené zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy. Súd prvej inštancie konštatoval danosť naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení neplatnosti právneho úkonu z dôvodu, že boli voči nej urobené úkony na vymoženie sumy vyplývajúcej z úverovej zmluvy, ako i zmenky, na zabezpečenie uspokojenia tejto pohľadávky. Za situácie, kedy predmetná zmluva o úvere, ako i dohoda o zrážkach zo mzdy a zmenka neobsahovali povinné náležitosti ale obsahovali neprijateľné podmienky, následkom ktorých je ich čiastočná až úplná neplatnosť, bol daný naliehavý právny záujem na určení neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy, na základe ktorej sa žalovaná domáhala výkonu zrážok v rozsahu značne prevyšujúcom sumu, ktorú by žalobkyňa ako spotrebiteľka bola povinná zaplatiť pri náležitom súdnom prieskume neprijateľných zmluvných podmienok. Určením neplatnosti dohody bude odstránená

právna neistota žalobkyne, keďže žalovanej bude znemožnené využiť dohodu o zrážkach zo mzdy na vymoženie peňažného plnenia od žalobkyne (ktorý zásah do majetku žalobkyne nepodliehal žiadnemu prieskumu súdom). Spotrebiteľovi prislúcha právo, aby jeho právne postavenie nebolo spochybňované trvajúcou existenciou neprijateľnej zmluvnej podmienky v právnom vzťahu (aby nebol obťažovaný hrozbou aplikácie takých doložiek, ktorých neplatnosť nikto neurčil). Inštitút dohody o zrážkach zo mzdy bol predmetom aj prejudiciálnej otázky na Súdnom dvore Európskej únie. Žalobkyni ako spotrebiteľovi bolo nevyhnutné poskytnúť ochranu s ohľadom na existujúce nebezpečenstvo, že na základe dohody o zrážkach zo mzdy sa umožní uhradiť plnenie z neprijateľných zmluvných podmienok bez súdnej kontroly, na ktorú skutočnosť musel brať súd ohľad (rozhodnutie Súdného dvora Európskej únie C-106/77, Simmenthal). Obligatórna súdna kontrola zmluvných podmienok vyplýva zo Smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (či nespôsobujú hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa). Dohoda o zrážkach zo mzdy, ako súčasť veriteľom vopred pripravených všeobecných podmienok poskytovania úveru, ktoré sú používané veriteľom vo vzťahu k neurčitému počtu klientov, nebola individuálne dojednaná a jej znenie žalobkyňa ako spotrebiteľka nemala možnosť ovplyvniť. Dohoda o zrážkach zo mzdy bez súdnej kontroly, kedy spotrebiteľ nemá možnosť tieto zrážky zrušiť, predstavuje neprijateľnú podmienku spôsobujúcu výraznú nerovnováhu v postavení zmluvných strán. Žalobkyňa ako spotrebiteľka nemala možnosť odmietnuť zabezpečovací prostriedok poskytovaného úveru, pričom žalovaná nepreukázala, že žalobkyňu poučila o následkoch uzavretia dohody o zrážkach zo mzdy. Dohoda o zrážkach zo mzdy neobsahovala predovšetkým výšku pohľadávky, ktorá mala byť zabezpečená (opisovala len spôsob jej vzniku na základe vystavenej zmenky). Vymedzenie zabezpečovanej pohľadávky bolo preto neurčité a teda neplatné (§ 37 ods. 1 O. z.). V čase uzatvárania dohody o zrážkach zo mzdy musí byť zabezpečovaná pohľadávka presne a úplne konkretizovaná (inak by dlžník nemohol platne prejavíť vôľu uspokojiť pohľadávku veriteľa prostredníctvom zabezpečovacieho prostriedku). Veriteľ vo vzťahu k spotrebiteľovi nie je vo vzťahu nadriadenosti a neprislúchalo mu právo jednostranne určovať, aká pohľadávka a v akej výške, ktorá v budúcnosti vznikne, sa bude realizovať formou zrážok zo mzdy v jeho prospech. Svojím obsahom dohoda o zrážkach zo mzdy spôsobuje značnú nerovnováhu v zmluvnom postavení strán v neprospech žalobkyne ako spotrebiteľky. Súd prvej inštancie kvalifikoval ako neplatnú aj predmetnú zmenu (vzhľadom na neurčitý údaj splatnosti podľa § 33 ods. 2 zákona č. 191/1950 Zb. zákon zmenkový a šekový v znení neskorších predpisov), ako i dohodu o úroku 0,25% od 15. januára 2010 (len v zmenke na nahliadnutie alebo na určitý čas po nahliadnutí môže výstavca ustanoviť zúročenie zmenkovej sumy). Predmetná úverová zmluva neobsahovala povinné náležitosti zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona SNR č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov (ročnú úrokovú sadzbu, výšku, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov, ročnú percentuálnu mieru nákladov a celkové náklady spotrebiteľa spojené so spotrebiteľským úverom), v dôsledku čoho bolo potrebné považovať úver za bezúročný a bez poplatkov. Rozhodnutie o náhrade trov konania súd prvej inštancie odôvodnil poukazom na ustanovenie § 142 ods. 1 O. s. p., v zmysle ktorého na základe zásady úspechu vzniklo právo na náhradu trov konania žalobkyni, ktorá si však túto náhradu trov neuplatnila a preto jej náhrada trov konania nebola priznaná.

2. Proti tomuto rozsudku podala včas odvolanie žalovaná, navrhujúc jeho zrušenie a vrátenie veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Odvolanie odôvodnila nesprávnym právnym posúdením veci a existenciou inej vady, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (ako i poukazom na ustanovenie § 221 ods. 1 písm. d/ O. s. p.). Žalovaná namietala naliehavý právny záujem žalobkyne na požadovanom určení, ktorý nebol zo strany žalobkyne preukázaný. Súd prvej inštancie podľa názoru žalovanej nezdôvodnil neplatnosť dohody o zrážkach zo mzdy, ktorá bola uzatvorená platne. Dlžníčka sa podľa zmluvy o úvere zaviazala vrátiť nielen istinu, ale i príslušný poplatok, preto nie je dôvod, aby neexistovali nároky z dohody o zrážkach zo mzdy. Predmetná úverová zmluva nikdy za neplatnú vyhlásená nebola, z čoho vyplýva, že suma v nej obsiahnutá, v prípade nesplatenia dohodnutých splátok, bude predstavovať sumu, zrazenú zo mzdy. Žalobkyňa nemá status spotrebiteľa a predmetná úverová zmluva nepredstavuje bezúročný a bezpoplatkový úver. Možnosť veriteľa zabezpečiť svoju pohľadávku, ktorá má spotrebiteľský alebo iný charakter, nie je vylúčená. Dohoda o zrážkach zo mzdy je jedným zo zabezpečovacích inštitútov, ktorým si veriteľ zabezpečuje splnenie pohľadávky. Predstavuje samostatný dokument v súlade so zákonom o ochrane spotrebiteľa, v prípade ktorého zákonodarca pripustil možnosť zabezpečenia pohľadávky (ak je dohoda uzavretá vo forme osobitnej listiny). Z napadnutého rozsudku nie je zrejmé, že by žalobkyňa preukázala, že nebola o následkoch uzavretia dohody osobitne poučená. Dohoda o zrážkach zo mzdy bola so žalobkyňou individuálne dojednaná

(nasvedčuje tomu existencia dodatku k zmluve o úvere, v súvislosti s ktorou bola dohoda o zrážkach zo mzdy uzavretá, ktorý precizoval použitie poskytnutých peňažných prostriedkov na výkon zamestnania žalobkyne). V prípade dohody o zrážkach zo mzdy nemôže dôjsť k nekontrolovanému konaniu zo strany veriteľa, pretože je daný zákonný limit výšky vykonávania zrážok, ktoré nesmú byť väčšie ako v prípade výkonu rozhodnutia (§ 551 ods. 1 O. z.). Uložiť povinnosť platiteľovi mzdy nevykonávať zrážky podľa dohodnutej dohody o zrážkach zo mzdy, možno uložiť aj predbežným opatrením súdu. V prípade ak by platiteľ mzdy zrazil zo mzdy viac než bol oprávnený, veriteľ by sa bezdôvodne obohatil a musel by tieto sumy vrátiť. Vzhľadom k tomu, že zákonodarca zakázal použitie jedného zabezpečovacieho prostriedku v spotrebiteľských zmluvách a o ostatných mlčí, výkladom a contrario žalovaná dospela k záveru, že ostatné zabezpečovacie prostriedky sú povolené. Uvedený záver platí aj v prípade zákona č. 129/2010 o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Príslušné ustanovenia smernice 2008/48/ES o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení Smernice Rady 87/102/EHS, ktoré boli transponované do vnútroštátneho právneho poriadku (najmä zákona o spotrebiteľských úveroch), výslovne pripúšťajú zabezpečenie spotrebiteľských úverov. Smernica nespomína neprípustnosť dohody o zrážkach zo mzdy za účelom zabezpečenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere, pričom zabezpečenie pohľadávky veriteľa zo spotrebiteľského úveru výslovne pripúšťa a jeho druh okrem stanovených výnimiek, neobmedzuje. Niet preto zákonného dôvodu, aby dohoda o zrážkach zo mzdy, ako prípustný zabezpečovací inštitút, nemohla byť so spotrebiteľom uzavretá (žalovaná pritom neuznáva status žalobkyne ako spotrebiteľky, ani charakter predmetnej zmluvy o úvere ako zmluvy spotrebiteľskej).

3. Žalobkyňa navrhla rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť. Argument žalovanej, že dohoda predstavuje samostatný dokument, ako jeden zo zabezpečovacích inštitútov neobstojí, pretože nešlo o individuálne dojednanú dohodu o zrážkach zo mzdy, ale formulárovú zmluvu, ktorú musela žalobkyňa podpísať bez toho, aby tam mohla čokoľvek individuálne upraviť a dohodnúť si so žalovanou. Žalovaná reálne aj použila tento zabezpečovací inštitút voči osobe žalobkyne, čomu predchádzalo podanie trestného oznámenia na jej osobu. Následne si žalovaná pohľadávku uplatnila na rozhodcovskom súde a právo priznané rozhodcovským súdom v exekučnom konaní (sp. zn. 12Er 87/2010), pričom súd prvej inštancie exekúciu zastavil (uznesením z 26. júla 2012). Predmetnú úverovú zmluvu označila žalobkyňa za bezúročnú a bez poplatkov v zmysle zákona o spotrebiteľských úveroch, pretože neobsahuje úrok, ani ročnú percentuálnu mieru nákladov.

4. Odvolací súd podľa § 34 CSP (Civilný sporový poriadok zákon č. 160/2015 Z. z.) po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je možné podať odvolanie (§ 355 ods. 2 CSP), po skonštatovaní, že odvolanie obsahuje zákonom stanovené náležitosti (§ 363 CSP), preskúmal napadnutý rozsudok v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 a § 380 CSP), postupom bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalovanej nie je dôvodné.

5. Podľa § 470 ods. 1 CSP ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

6. Súd prvej inštancie predovšetkým správne kvalifikoval právny vzťah založený zmluvou o úvere medzi žalobkyňou a žalovanou ako spotrebiteľskou zmluvou, ktorá spĺňa jej definičné znaky (podľa § 52 ods. 1 O. z. spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom), ako aj definičné znaky označujúce jej subjekty a to žalobkyňu ako spotrebiteľku (osobu, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekonala v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti) a žalovanú ako dodávateľa (ktorou je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy konala v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti), podľa § 52 ods. 3, 4 O. z.. Účel poskytnutia úveru (výkon zamestnania) nepreukazuje poskytnutie úveru na výkon obchodnej alebo podnikateľskej činnosti žalobkyne. Žalobkyňa ako zmluvná strana nebola ani označená identifikačnými znakmi podnikateľského subjektu, ktorými sú obchodné meno, miesto podnikania a identifikačné číslo. Podľa § 2 písm. a/ zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona SNR č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov, má charakter spotrebiteľského úveru dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo forme úveru. Nebol preto žiaden dôvod, aby predmetná zmluva o úvere, uzavretá medzi účastníkmi konania, nebola považovaná za spotrebiteľskú zmluvu (čím by žalobkyňa bola vylúčená z pozície spotrebiteľa).

7. Úprava spotrebiteľskej zmluvy tvorí právny základ ochrany spotrebiteľa v súkromnoprávných vzťahoch a je základným inštitútom spotrebiteľského práva. Na ochranu spotrebiteľa boli prijaté viaceré osobitné právne normy a za týmto účelom sa viackrát novelizoval O. z. (ktorým bola dopĺňaná definícia spotrebiteľskej zmluvy), ako aj zákon o ochrane spotrebiteľa. Na úrovni komunitárneho práva bolo prijatých pomerne veľa smerníc a nariadení, ktoré sa týkajú problematiky ochrany spotrebiteľa. Ak by sa úprava obsiahnutá v smerniciach prevzala do vnútroštátneho právneho poriadku nesprávne, napr. zúžene, mohol by sa dotknutý subjekt (spotrebiteľ) domáhať ochrany svojich práv na Súdnom dvore Európskej únie a žiadať o posúdenie nesúladu národnej úpravy s príslušnou smernicou. Judikatúra Súdneho dvora Európskej únie (napr. v rozhodnutí C-106/89, *Marleasing SA v. La Commercial International d Alimentation SA.*, C-334/92, *Theodor Wagner Mired v. Fondo de Garantia Salarial* alebo C-91/92, *Paola Faccini Dori a Recrep SRL*) dovodila povinnosť vykladať vo svetle komunitárnych noriem nielen ustanovenia národného práva implementujúceho komunitárny predpis (smernicu), ale tiež národné právo ako celok, pričom vnútroštátny súd je povolaný k výkladu národného práva v čo najväčšom možnom rozsahu vo svetle textu a účelu smerníc (tzv. nepriamy účinok smerníc). Vzhľadom na nadradenosť komunitárneho práva ako rozhodujúceho faktora pri naplnení cieľa smerníc (predovšetkým čl. 6 ods. 1 Smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, chrániaci situáciu znevýhodneného postavenia spotrebiteľa a smerujúci k nahradeniu formálnej rovnováhy, ktorú zmluva nastoľuje medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, skutočnou rovnováhou), bolo potrebné pri výklade definície nachádzajúcej sa v ustanovení § 52 O. z. a ustanoveniach zákona o ochrane spotrebiteľa (v znení platnom a účinnom v čase uzatvorenia predmetnej zmluvy) vychádzať z rozšíreného výkladu definície spotrebiteľskej zmluvy, ktorej charakteristickým znakom je, že sa uzatvára vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje, t. j. kvalifikovať ako spotrebiteľskú zmluvu každú zmluvu, bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Bolo preto povinnosťou súdu prvej inštancie reflektovať obsah a účel európskej ochrany spotrebiteľa, obsiahnutý v príslušných smerniciach, aj definičné znaky spotrebiteľskej zmluvy, keďže žalobkyňa ako spotrebiteľka sa domáhala svojho nároku voči žalovanej.

8. Nebolo možné stotožniť sa s námietkou žalovanej o nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, ktorý súd prvej inštancie správne vyhodnotil a odôvodnil. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. 1M Cdo 1/2009 zdôraznil, že pri skúmaní podmienok uvedených v § 80 písm. c/ O. s. p., umožňujúcich riešenie práva, resp. právneho vzťahu súdnym rozhodnutím, treba vychádzať z toho, že naliehavý právny záujem na určení neplatnosti zmluvy má žalobca-spotrebiteľ, ktorého špecifické postavenie ako slabšej strany v spore osvedčuje predovšetkým úprava v komunitárnom práve, početná judikatúra súdov európskych spoločenstiev, i vnútroštátna právna úprava, pretože potrebuje mať vyriešenú spornú otázku. Bez určenia neplatnosti dohody by právne postavenie žalobkyne ako dlžníčky bolo neisté a súčasne by bolo ohrozené jej právo na disponovanie so svojou mzdou. Žalovaná ako veriteľka, prostredníctvom zrážok zo mzdy, mohla by vymôcť pohľadávku voči žalobkyni v rozsahu prevyšujúcom dlžnú sumu, posúdenú v rámci obligatórneho súdneho prieskumu neprijateľných a neplatných zmluvných podmienok.

9. Obdobne nebolo možné súhlasiť s argumentáciou žalovanej o neodôvodnení neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy súdom prvej inštancie. Súd prvej inštancie výslovne konštatoval absenciu náležitosti dohody o zrážkach zo mzdy, pre ktorú platia všeobecné ustanovenia o právnych úkonoch. Predmetná dohoda o zrážkach zo mzdy neobsahovala výšku pohľadávky, ktorá má byť zabezpečená (obsahovala len opis spôsobu jej vzniku na základe vystavenej zmenky). Vymedzenie zabezpečovanej pohľadávky súd prvej inštancie správne vyhodnotil ako neurčité a teda neplatné podľa § 37 ods. 1 O. z. (v čase uzatvorenia dohody o zrážkach zo mzdy musí byť zabezpečovaná pohľadávka presne a úplne konkretizovaná, inak by dlžník nemohol platne prejaviť vôľu uspokojiť pohľadávku veriteľa prostredníctvom tohto zabezpečovacieho hmotnoprávneho inštitútu). Náležite súd prvej inštancie poukázal aj na zásadu rovnosti účastníkov súkromnoprávných vzťahov (§ 2 ods. 2 O. z.), keďže žalovaná ako veriteľ nebola k žalobkyni vo vzťahu nadriadenosti. Preto neprislúchalo žalovanej, v pozícii veriteľky, jednostranne určovať, aké pohľadávky a v akej výške (ktoré mali v budúcnosti vzniknúť) sa budú realizovať formou zrážok zo mzdy v jej prospech.

10. Súd prvej inštancie dospel tiež k správneho záveru, že dohoda o zrážkach zo mzdy, ako súčasť formulárovej zmluvy o úvere (ktorej obsah bol žalovanou vopred pripravený, bez možnosti zo strany

žalobkyne tento obsah ovplyvniť), nebola individuálne so žalobkyňou dojednaná. Podľa § 53 ods. 3 O. z. sa zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom nepovažujú za individuálne dojednané, ak dodávateľ nepreukáže opak. Žalovaná preto dôkaznú situáciu nevyhodnotila správne, keďže bola práve ona tým subjektom, ktorého zaťažovalo preukázanie individuálneho dojednania dohody o zrážkach zo mzdy (ako súčasť všeobecných podmienok zmluvy o úvere, bod 5). Na uvedené nemá vplyv údajná existencia dodatku k zmluve o úvere, týkajúca sa poskytnutia peňažných prostriedkov na výkon zamestnania žalobkyne. Znakmi individuálneho dojednania zmluvných ustanovení nie je vyplnenie a podpísanie formulároveho dojednania spotrebiteľom. Z dôvodu, že žalovaná ako dodávateľ nepreukázala opak, podľa § 53 ods. 3 O. z. sa zmluvné dojednanie dohody o zrážkach zo mzdy nepovažovalo za individuálne dojednané.

11. Nebolo možné sa stotožniť ani s argumentom, označujúcim dohodu o zrážkach zo mzdy za samostatný dokument. Predmetná dohoda o zrážkach zo mzdy bola primárne dohodnutá v bode 5 všeobecných podmienok poskytnutia úveru (vytlačenej na druhej strane úverovej zmluvy minimalistickým písmom), ako neoddeliteľná súčasť zmluvy o úvere, ktorý zabezpečovací prostriedok žalobkyňa nemala možnosť odmietnuť. Žalovaná ako veriteľ do prejavu vôle žalobkyne zahrnula uzavretie ďalšej zmluvy (dohody o zrážkach), ktorým vnútila žalobkyňi ako spotrebiteľovi určité správanie a konanie, zvyhodňujúc seba ako príjemcu plnenia (čím bola spôsobená nerovnováha zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa). Podľa § 53 ods. 1 O. z. pre spotrebiteľské zmluvy platí zákaz zmluvných ustanovení, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa (neprijateľné podmienky), a tieto sú považované za neplatné (§ 53 ods. 5 O. z. v relevantnom znení).

12. Súd prvej inštancie, prihliadajúc na vyššie uvedené formálne a obsahové náležitosti dohody o zrážkach zo mzdy, správne konštatoval, že táto dohoda spôsobuje značnú nerovnováhu v zmluvnom postavení strán v neprospech žalobkyne ako spotrebiteľky. Pri uzatváraní tejto dohody spotrebiteľ musí mať vedomosť, pohľadávku akého druhu a v akej výške dohoda o zrážkach zo mzdy zabezpečuje. V opačnom prípade sa vystavuje tomu, že veriteľ vymôže celú pohľadávku, prostredníctvom zrážok z dlžníkovej mzdy, ktorú by spotrebiteľ nebol povinný zaplatiť pri obligatórnom prieskume neprijateľných zmluvných podmienok v zmluve o spotrebiteľskom úvere. Ide o neprimerané zvýhodnenie veriteľa v neprospech spotrebiteľa, umožňujúce vymôcť pohľadávku vo výške, ktorá mu neprináleží. Nie je daný dôvod, aby spotrebiteľ vynakladal úsilie na to, aby získal nedôvodne vymožené prostriedky späť (z titulu bezdôvodného obohatenia), s čím sú spojené náklady.

13. Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody, pre ktoré súd prvej inštancie žalobe vyhovel, argumentácia žalovanej, týkajúca sa prípustnosti dohody o zrážkach zo mzdy, ako zabezpečovacieho inštitútu aj v spotrebiteľských zmluvách, bola bez právneho významu (súd prvej inštancie tento inštitút apriori nevyhlásil ako neprípustný prostriedok na zabezpečenie pohľadávky v spotrebiteľských zmluvách). Nadbytočnou sa javila i odvolacia argumentácia, týkajúca sa prípustnosti predmetného zabezpečovacieho prostriedku v zmysle inej právnej normy (zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, účinnnej až od 2. apríla 2010), ako aj označenej smernice či neprípustnosti iného zabezpečovacieho prostriedku v spotrebiteľských zmluvách.

14. Bez právneho významu bol tiež poukaz na maximálny zákonný limit výšky vykonávaných zrážok zo mzdy, v prípade neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy. Východiskom spotrebiteľskej ochrany je faktické nerovné postavenie vo vzťahu k profesionálnemu dodávateľovi a to s ohľadom na okolnosti, za ktorých dochádza ku kontraktácii, vzhľadom na väčšiu profesionálnu skúsenosť predávajúceho, lepšiu znalosť práva a dostupnosť právnych služieb, ako i možnosť stanovovať zmluvné podmienky jednostranne cestou formulárových zmlúv. Pre takéto vzťahy je charakteristické, že podnet k zmluvnému rokovaniu pochádza spravidla od dodávateľa, pričom spotrebiteľ nie je na zmluvné dojednanie pripravený a pri uzatváraní zmluvy je využívaný moment prekvapenia a neskúsenosť spotrebiteľa. Spoločným znakom právnej úpravy spotrebiteľských zmlúv je snaha cestou práva vyrovnať túto faktickú nerovnosť a to formou obmedzenia autonómie vôle. Tá predstavuje elementárnu podmienku fungovania materiálneho právneho štátu, nie je však úplne absolútna a v rámci spotrebiteľských vzťahov je limitovaná princípom ochrany slabšej strany, teda spotrebiteľa, ktorý koná s dôverou v druhou stranu jej prezentovaný skutkový stav (uvedené už odznelo v rozhodnutí Krajského súdu v Žiline sp. zn. 11Co/127/2015).

15. Dôvera spotrebiteľa v poctivé konanie dodávateľa predpokladá, aby v prípade jej narušenia súd nahradil zdanlivú (formálnu) rovnováhu faktickou. Zahŕňa tiež povinnosť súdu ex offa (z tzv. úradnej povinnosti) preskúmať a prihliadať na neprijateľné podmienky v zmluve. Spotrebiteľ sa v porovnaní s dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky pripravené vopred dodávateľom bez toho, aby mohol vplývať na ich obsah, vrátane výberu zmluvného typu (rozsudky Súdneho dvora Európskej únie C-240/98 až C 244/98, Oceano Grupo Editorial, C-168/05, Mostaza Claro).

16. Odvolací súd preto podľa § 387 ods. 1 CSP napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil. Týkalo sa to aj rozhodnutia o náhrade trov konania úspešnej žalobkyne. Súd prvej inštancie dôvodne aplikoval ustanovenie § 142 ods. 1 O. s. p. (účinné do 30. júna 2016), v zmysle ktorého žalobkyňa vznikol nárok na náhradu trov konania. Z dôvodu nevyčíslenia náhrady trov konania žalobkyňou (u ktorej vznik trov konania zo spisu nevyplýval), žalobkyňa nebola náhrada trov konania priznaná.

17. Z dôvodu, že žalobkyňa bola úspešná aj v odvolacom konaní, podľa § 396 ods. 1 a § 262 v spojení § 255 ods. 1 CSP, vzniklo jej právo na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd preto rozhodol tak, že žalobkyňa má právo na náhradu trov odvolacieho konania v plnej výške. Podľa § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí.

18. Rozsudok prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/ <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2015/160/20160701#paragraf-357.odsek-1.pismeno-a>>.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2015/160/20160701#paragraf-421.odsek-1>> nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/.

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.